

NARODNA BANKA SRBIJE

PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM FINANSIJSKOM TRŽIŠTU

17–21. jul 2023.

Sektor za monetarne i devizne operacije

Odeljenje za devizne rezerve

Odeljenje za operacije na otvorenom tržištu

Jul 2023.

I Kretanja na tržištima razvijenih zemalja

1.1

Kretanje vodećih indeksa akcija

Indeks	Država	Nivo indeksa	Promena	
		21. 7. 2023.	1w	YoY
S&P 500	SAD	4.536,34	0,69%	13,44%
Dow Jones Industrial	SAD	35.227,69	2,08%	9,96%
NASDAQ	SAD	14.032,81	-0,57%	16,36%
Dax 30	Nemačka	16.177,22	0,45%	22,12%
CAC 40	Francuska	7.432,77	0,79%	19,86%
FTSE 100	Velika Britanija	7.663,73	3,08%	5,41%
NIKKEI 225	Japan	32.304,25	-0,27%	16,19%
Shanghai Composite	Kina	3.167,75	-2,16%	-3,19%

Izvor: Bloomberg.

1.3

Kretanja na deviznom tržištu

EUR			USD			
Kurs	Promena		Kurs	Promena		
	1w	YoY		1w	YoY	
EUR/USD	1,1124	-1,02%	9,25%	USD/EUR	0,8990	1,05% -8,47%
EUR/GBP	0,8651	0,93%	1,55%	USD/GBP	0,7777	1,98% -7,05%
EUR/CHF	0,9629	-0,55%	-2,47%	USD/CHF	0,8657	0,50% -10,72%
EUR/JPY	157,58	1,10%	12,20%	USD/JPY	141,67	2,16% 2,70%
EUR/CAD	1,4696	-1,07%	12,05%	USD/CAD	1,3212	-0,03% 2,58%

Izvor: Bloomberg.

1.4

Kamatne stope na tržištu novca*

Ročnost	EUR			USD			GBP*			CHF		
	Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.	
		1w	YoY									
O/N	3,40%	0,2	398,8	5,05%	0,0	352,0	4,93%	0,1	374,1	1,70%	-0,5	191,1
1M	3,50%	3,8	375,4	5,30%	6,8	304,1	5,14%	4,5	369,1	1,70%	5,7	190,4
3M	3,72%	6,1	357,6	5,35%	4,1	281,0	5,36%	-4,5	357,5	1,53%	2,3	204,0
6M	3,97%	3,1	334,0	5,43%	5,3	245,2	5,61%	-11,6	336,6	1,32%	3,0	192,6
12M	4,16%	2,8	302,0	5,36%	10,7	210,3	5,82%	-23,1	311,9	0,82%	3,7	147,7

* EUR: €STR za O/N, EURIBOR za ostale ročnosti; USD: SOFR za O/N, CME Term SOFR Rates za ostale ročnosti;

GBP: SONIA za O/N, ICE Term SONIA Reference Rates za ostale ročnosti; CHF: SARON za O/N, SARON Compound Rates za ostale ročnosti.

1.5

Referentne kamatne stope vodećih centralnih banaka*

	RKS (u %)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje RKS za T3 (u %)
Evropska centralna banka	3,50*	0,25	15. 6. 2023.	27. 7. 2023.	3,75
Federalne rezerve SAD	5,00–5,25	0,25	3. 5. 2023.	26. 7. 2023.	5,25–5,50
Banka Engleske	5,00	0,50	22. 6. 2023.	3. 8. 2023.	5,75
Banka Kanade	5,00	0,25	12. 7. 2023.	6. 9. 2023.	5,00
Narodna banka Švajcarske	1,75	0,25	22. 6. 2023.	21. 9. 2023.	1,75

* RKS na poslednji dan izveštajnog perioda; kamatna stopa na depozitne olakšice za ECB (RKS je 4,00%).

Kurs EUR/USD

U izveštajnom periodu evro je oslabio za 1,02% prema američkom dolaru. Kurs EUR/USD se kretao u rasponu od 1,1108 do 1,1276 (tokom perioda trgovanja), odnosno od 1,1124 do 1,1233 (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

U ponedeljak, dolar je na otvaranju evropske sesije trgovanja oslabio prema evru, ali se oporavio nakon izjave američke ministarke finansija Jelen da ne očekuje recesiju u SAD. Ona je podsetila da je indeks potrošačkih cena u junu porastao za 0,2%, što predstavlja najmanje povećanje od avgusta 2021. „Na dobrom smo putu da smanjimo inflaciju, a da ne izazovemo slabljenje tržišta rada”, izjavila je ona. U popodnevnim časovima dolar je ponovo oslabio i kurs EUR/USD je završio dan na nivou od 1,1233 američka dolara za evro, što ujedno predstavlja najvišu vrednost dostignutu na zatvaranju u izveštajnom periodu.

U utorak je evro inicijalno ojačao prema dolaru i kurs EUR/USD se našao na nivou od 1,1276, što je ujedno bila najviša vrednost dostignuta ove nedelje i najviša vrednost od februara 2022. godine. Ipak, nakon izjave člana ECB-a Knota, evro je oslabio. On je izjavio da dodatno monetarno zaoštravanje nakon julskog sastanka ECB-a nije sigurno. „Smatram da je podizanje kamatnih stopa u julu neophodno, a svako naredno podizanje kamatnih stopa nakon jula u najboljem slučaju je moguće, ali nikako zagarantovano”, rekao je Knot. Izjava Knota znatno je povećala izglede da će ECB nakon julskog sastanka završiti s podizanjem kamatnih stopa, koje su poslednji put na ovom nivou bile 2008. godine.

U izveštajnom periodu evro oslabio prema dolaru za 1,02%

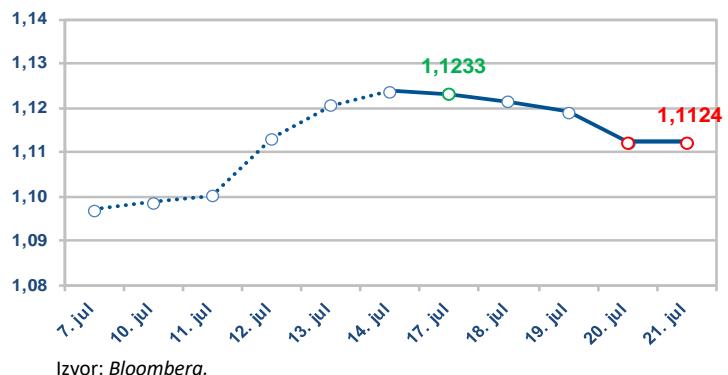
Kurs EUR/USD je nastavio da pada nakon objavljivanja podataka za maloprodaju u SAD, koji su dodatno ojačali dolar. Maloprodaja u SAD povećana je za 0,2% u junu u odnosu na prethodni mesec. Maloprodaja bez volatilnih kategorija (automobila, benzina, građevinskog materijala i prehrambenih usluga – tzv. kontrolna grupa) povećana je za 0,6%, iznad očekivanja i iznad vrednosti u prethodnom mesecu, kada je zabeležila rast od 0,3%.

U sredu je evro u toku dana blago ojačao nakon objave konačnih podataka za inflaciju u zoni evra, gde je godišnja stopa bazne inflacije (koja isključuje volatilne kategorije hrane i energenata) u junu iznosila 5,5%, što je više za 0,1 p.p. u odnosu na preliminarnu procenu. Ipak, jačanje evra bilo je kratkotrajno, a jačanje dolara nastavljeno je do kraja dana.

Do značajnijeg jačanja dolara u odnosu na evro došlo je u četvrtak, kada je objavljen podatak o broju novih prijava za naknade u slučaju nezaposlenosti u SAD, koji je smanjen na 228 hiljada sa 237 hiljada u prethodnoj nedelji i bio je niži od očekivanja (240 hiljada).

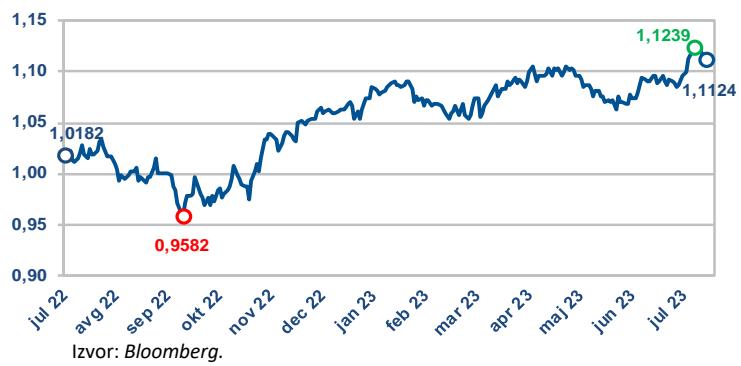
1.6

Kurs EUR/USD tokom izveštajnog perioda

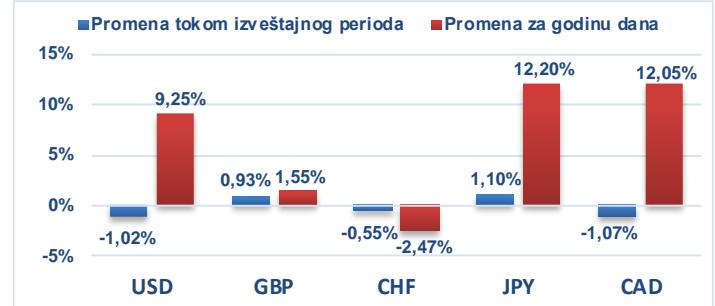
1.7

Kurs EUR/USD u poslednjoj godini dana

1.8

Promena vrednosti evra prema odabranim valutama

Izvor: Bloomberg.

Ovaj pokazatelj se našao na najnižem nivou u prethodna dva meseca, što ukazuje na otpornost tržišta rada u SAD. Snažno tržište rada podstiče finalnu potrošnju i povećava verovatnoću da će SAD izbeći recesiju ove godine.

Krajem nedelje znatno je smanjena volatilnost valutnog para EUR/USD, usled malog broja objavljenih ekonomskih podataka. Dolar je nastavio da jača i u toku dana kurs EUR/USD se našao na najnižem ovonedeljnom nivou od 1,1108 američkih dolara za evro.

Kurs EUR/USD je izveštajni period završio na nivou od 1,1124 američka dolara za evro.

Državne obveznice SAD

Tokom izveštajnog perioda prinosi državnih obveznica SAD zabeležili su manji rast, pre svega kod instrumenata na srednjem delu krive, tako da je povećana inverzija krive prinosa. Prinos dvogodišnje obveznice povećan je za oko 7 b.p. (na 4,84%), dok je prinos desetogodišnje obveznice ostao gotovo nepromenjen (na 3,84%).

Na kretanje prinosa tokom nedelje najviše je uticalo spekulisanje da li se FED bliži kraju ciklusa povećanja kamatnih stopa, nakon niza različitih signala o tome.

Maloprodaja u SAD povećana je za 0,2% u junu u odnosu na prethodni mesec, što je ispod očekivanja (0,5%), ali uz reviziju podatka za prethodni mesec sa 0,3% na 0,5%. Maloprodaja bez volatilnih kategorija (automobila, benzina, građevinskog materijala i prehrambenih usluga – tzv. kontrolna grupa), koja najpričinjije odslikava komponentu potrošnje stanovništva u BDP-u i ima veću korelaciju s trendom kretanja ukupne potrošnje, povećana je za 0,6%, što je iznad očekivanja i rasta u prethodnom mesecu od 0,3%. Rast maloprodaje tokom meseca zabeležen je kod 7 od ukupno 13 kategorija. Veći rast u junu beleže kategorije odeće (0,6%), elektronike (1,1%), nameštaja (1,4%) i internet prodaje (1,9%), dok pad beleže građevinski materijal (1,2%), sportska oprema (1%) i prodaja u robnim kućama i prodavnicama (2,4%). Takođe, potrošnja u restoranima i barovima, kao jedan od glavnih pokazatelja usluga, porasla je za samo 0,1% (u odnosu na prethodnu 1,2%). Podaci ukazuju na usporavanje potrošnje u drugom tromesečju (1,2%, u odnosu na 4,2% u prvom tromesečju).

U iščekivanju sastanka FED-a sledeće nedelje, prinosi američkih državnih obveznica blago povećani

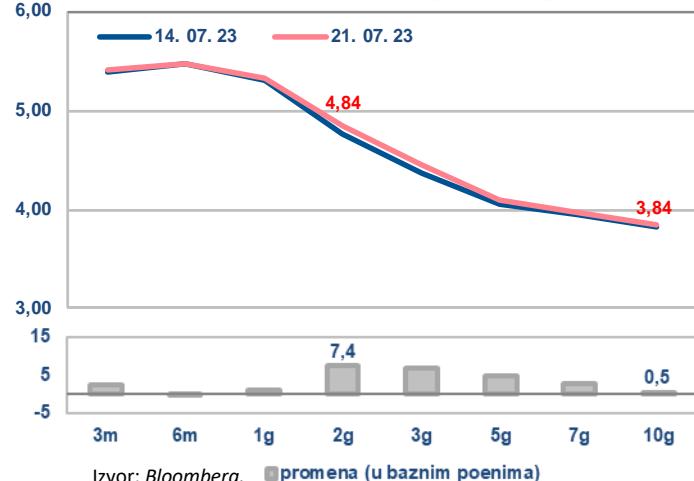
Broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti u SAD tokom nedelje koja se završila 15. jula smanjen je na 228 hiljada sa 237 hiljada u prethodnoj nedelji i bio je niži od očekivanja (240 hiljada). S druge strane, broj onih koji se kontinuirano prijavljuju za pomoć za nezaposlene u prethodnoj nedelji (do 8. jula) povećan je na 1,754 mln, nakon 1,729 mln (revidirano sa 1,721 mln), dok je očekivano 1,722 mln. Broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti našao se na najnižem nivou u prethodna dva meseca, što ukazuje na otpornost tržišta rada u SAD. Snažno tržište rada podstiče finalnu potrošnju i povećava verovatnoću da će SAD izbeći recesiju ove godine. Ipak postoje očekivanja da broj novih prijava može porasti početkom septembra usled otpuštanja sezonskih radnika nakon letnje sezone.

Pokazatelj proizvodne aktivnosti u oblasti koju pokriva FED iz Filadelfije za jul imao je vrednost od -13,5, što je ispod očekivanja (-10,0) i gotovo nepromenjeno u odnosu na jun (-13,7), ukazujući na nastavak ukupnog pada u proizvodnom sektoru u regionu ovog meseca. S druge strane, indeks buduće opštih aktivnosti se poboljšao i sugerira da ispitanci očekuju rast u narednih šest meseci.

Pokazatelj proizvodne aktivnosti u oblasti koju pokriva FED iz Njujorka (Empire Manufacturing) u julu je smanjen na 1,1 sa 6,6 u junu, ukazujući na to da je poslovna aktivnost u državi Njujork neznatno povećana u odnosu na prethodni mesec. Indeks budućih opštih uslova poslovanja smanjen je sa 18,9 u junu na 14,3 u julu, pokazujući da, iako kompanije očekuju da će se uslovi poboljšati, optimizam je ostao prigušen.

1.9

Kriva prinosa državnih obveznica SAD, u % (benčmark izdanja s početka perioda)

1.10

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

Pokazatelj	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Maloprodaja, M/M	Jun	0,5%	0,2%	0,5%
Broj novih prijava za pomoć u slučaju nezaposlenosti, u hiljadama	15. jul	240	228	237
Pokazatelj poslovnih očekivanja u oblasti koju pokriva FED iz Filadelfije	Jul	-10,0	-13,5	-13,7

Izvor: Bloomberg.

1.11

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica SAD, u %

Državne obveznice Nemačke

Tokom izveštajnog perioda prinosi nemačkih državnih obveznica smanjeni su duž cele krive. Prinos nemačke dvogodišnje obveznice smanjen je za oko 5 b.p., na 3,15%, dok je prinos desetogodišnje obveznice smanjen za oko 4 b.p., na 2,47%.

Pad prinosa tokom perioda najčešće delom posledica je očekivanja da će FED i ECB uskoro privesti kraju ciklus povećanja kamatnih stopa. Takođe, izjave zvaničnika ECB-a smanjuju verovatnoću da će ECB nakon julskog sastanka i u septembru podići kamatne stope.

Član ECB-a Knot izjavio je da dodatno monetarno zaoštrevanje nakon sastanka sledeće nedelje nije sigurno. „Smatram da je podizanje kamatnih stopa u julu neophodno, svako naredno podizanje kamatnih stopa nakon jula u najboljem slučaju je moguće, ali nikako zagaranovano”, izjavio je Knot. Takođe je komentarisao da je posle julskog sastanka neophodno pažljivo pratiti tržišne podatke u vezi sa inflacijom. Izjava Knota značajno povećava izglede da će ECB nakon julskog sastanka završiti s podizanjem kamatnih stopa, koje su poslednji put na ovom nivou bile 2008. godine. Ovakva izjava Knota, koji je poznat po svom ostrom stavu i stalnom zalaganju za dodatnim podizanjem kamatnih stopa, izazvala je pad prinosa na državne obveznice.

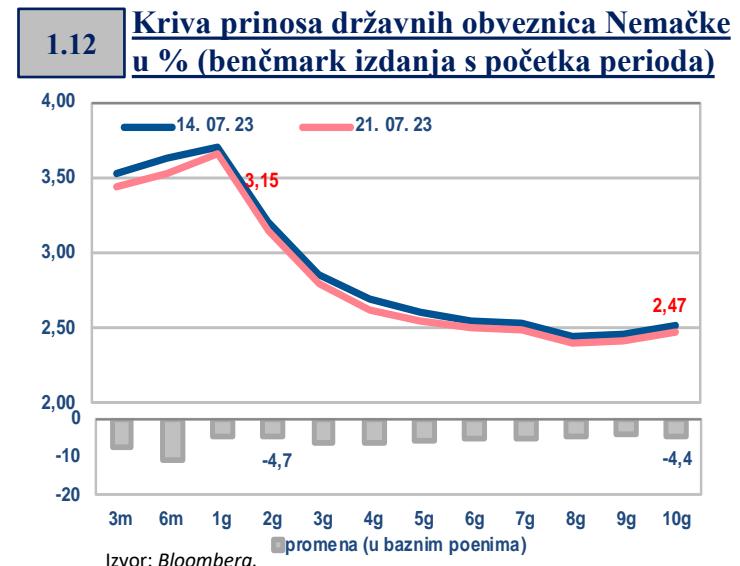
Mesečna stopa rasta proizvođačkih cena u Nemačkoj, u junu, iznosila je -0,3% i bila je iznad očekivanja (-0,4%), dok je podatak za prethodni mesec iznosio -1,4%. Godišnja stopa rasta proizvođačkih cena iznosila je 0,1%, a očekivalo se da će ostati nepromenjene. Podatak za godišnju stopu rasta proizvođačkih cena predstavlja usporavanje u odnosu na 1,0% iz prethodnog meseca i nalazi se na najnižem nivou od novembra 2020. godine.

Izjave zvaničnika ECB-a smanjuju verovatnoću da će ECB u septembru dodatno podići kamatne stope

Prema finalnim podacima, inflacija u zoni evra snižena je na 5,5% u junu sa 6,1% u maju i sa 10,6%, koliko je iznosila u oktobru prošle godine, u skladu s preliminarnom procenom, dok je godišnja stopa bazne inflacije, koja isključuje volatilne kategorije hrane i energenata, u junu iznosila 5,5%, što je 0,1 p.p. više od preliminarne procene. Objavljeni podaci daju dodatnu potvrdu da će ECB podići kamatne stope za 25 b.p. na sledećem sastanku, 27. jula. Ipak, kada je u pitanju septembarski sastanak, ekonomisti daju različita predviđanja da li će biti potrebno dodatno zaoštrevanje za još 25 b.p. Kamatne stope podizane su na poslednjih osam sastanaka, za ukupno 400 b.p., počev od jula prethodne godine. ECB je ipak ostala pri projekcijama da će inflacija ostati povišena u dužem vremenskom periodu. Investitori i analitičari zato ostaju u nedoumici koliko će ECB dodatno podići kamatne stope i koliko će biti zadržane na povišenom nivou kako bi se inflacija spustila na ciljana 2%.

Indeks poverenja potrošača u zoni evra povećan je u julu na nivo od -15,1 poena, sa -16,1, koliko je iznosio u junu, a očekivalo se da će iznositi -15,8 poena. Indeks poverenja potrošača našao se na najvišem nivou od februara 2022. godine, što predstavlja pozitivan signal kada je u pitanju oporavak evropske privrede.

1.12

1.13

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zone evra

Pokazatelj	Period	Očekivan podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Stopa rasta potrošačkih cena, finalno, G/G	Jun	5,5%	5,5%	6,1%
Stopa rasta proizvođačkih cena u Nemačkoj, M/M	Jun	-0,4%	-0,3%	-1,4%
Indeks poverenja potrošača u zoni evra	Jul	-15,8	-15,1	-16,1

Izvor: Bloomberg.

1.14

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica Nemačke, u %

II Kretanja na tržištima izabralih zemalja u razvoju

2.1

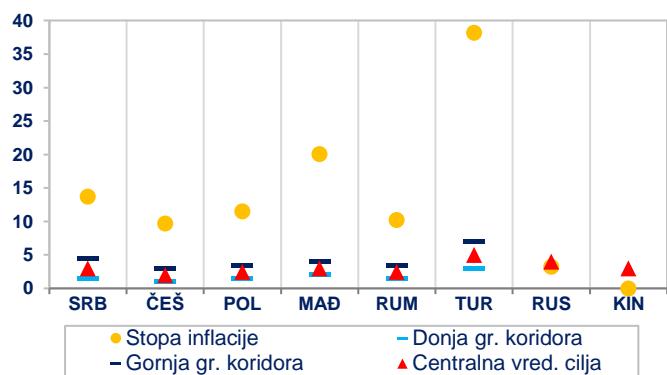
Referentne kamatne stope centralnih banaka zemalja u razvoju

	RKS (u %)	Promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje (T3, %)*
Srbija (NBS)	6,50	0,25	13. 7. 2023.	10. 8. 2023.	-
Češka (CNB)	7,00	1,25	22. 6. 2022.	3. 8. 2023.	7,00
Poljska (NBP)	6,75	0,25	7. 9. 2022.	6. 9. 2023.	6,75
Madarska (MNB)	13,00	1,25	27. 9. 2022.	29. 8. 2023.	13,00
Rumunija (NBR)	7,00	0,25	10. 1. 2023.	7. 8. 2023.	7,00
Turska (CBRT)	17,50	2,50	20. 7. 2023.	24. 8. 2023.	22,00
Rusija (CBR)	8,50	1,00	21. 7. 2023.	15. 9. 2023.	-
Kina (PBoC)	4,35	-0,25	23. 10. 2015.	n/a	4,35

Izvor: Bloomberg / *T3 2023. godine – prosečne projekcije dostupne na osnovu poslednjih raspoloživih anketa.

2.2

Inflacija u zemljama u razvoju (u %, YoY)

Izvor: Bloomberg i sajtovi centralnih banaka (poslednji podatak).

Dešavanja na lokalnim tržištima

Centralna banka Turske je na sastanku 20. jula povećala referentnu stopu za 250 b.p., na nivo od 17,50%, što je ispod očekivanja analitičara (+350 b.p.). Ovo predstavlja drugo uzastopno povećanje referentne stope nakon imenovanja novog guvernera – Hafize Gaje Erkan. Podsećamo, na prethodnom sastanku referentna stopa je povećana za 650 b.p., pri čemu je ta odluka takođe bila ispod očekivanja (1150 b.p.). Predstavnici Banke istakli su da će nastaviti s pooštravanjem monetarne politike kako bi se znatno poboljšali inflacioni izgledi i kontrolisala inflaciona očekivanja.

Centralna banka Rusije je na sastanku 21. jula donela odluku o povećanju referentne kamatne stope za 100 b.p., na 8,50%, što je iznad očekivanja tržišnih učesnika (+50 b.p.). Centralna banka ostavlja mogućnost dodatnih povećanja referentne kamatne stope na nekom od narednih sastanaka, imajući u vidu i dalje prisutne inflatorne pritiske.

Centralna banka Kine je 17. jula donela odluku o zadržavanju stope Medium-term Lending Facility (MLF) nepromjenjenom, na nivou od 2,65% (nakon smanjenja od 10 b.p. u junu). Nakon zadržavanja ove stope, u Kini je doneta odluka o zadržavanju 1-year Loan prime rate i 5-year Loan prime rate (LPR) na nepromjenjenom nivou od 3,55% i 4,20%, respektivno (nakon smanjenja od po 10 b.p. u junu).

Tokom izveštajnog perioda, za posmatrane zemlje u razvoju objavljen je niz makroekonomskih pokazatelja.

Bazna inflacija u Poljskoj iznosila je 11,1% YoY (0,3% MoM), što je ispod nivoa iz maja od 11,5% YoY, ali u skladu sa očekivanjima analitičara.

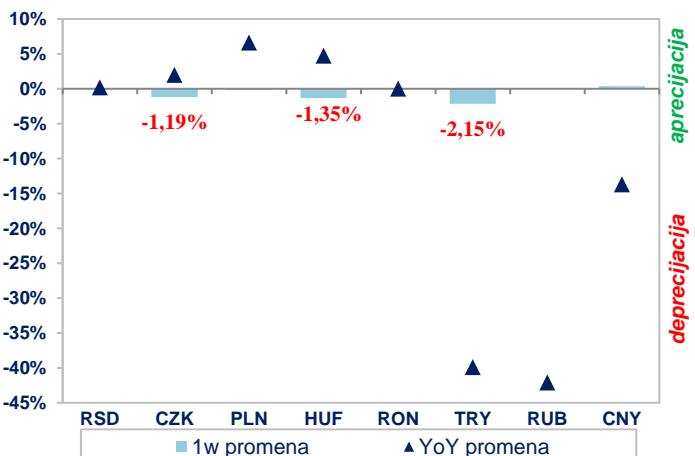
Stopa rasta BDP-a Kine je u T2 2023. godine iznosila 0,8% QoQ, što je ispod nivoa iz T1 od 2,2% QoQ. Podaci ukazuju na usporenenje privrednog rasta Kine, nakon njegovog oporavka u prvom tromesečju. Na međugodišnjem nivou, u T2 ove godine zabeležen je rast od 6,3% YoY, što je iznad nivoa od 4,5% YoY iz T1, pri čemu analitičari ističu da se to duguje efektu baze.

Stopa rasta industrijske proizvodnje u Kini iznosila je 4,4% YoY u junu, što je iznad nivoa od 3,5% YoY iz maja ove godine.

Stopa rasta industrijske proizvodnje Poljske u junu je iznosila -1,4% YoY (1,2% MoM), što je iznad očekivanja tržišnih učesnika (-1,9% YoY), kao i iznad nivoa iz maja od -2,8% YoY.

2.3

Promena lokalnih valuta izabralih zemalja u razvoju prema evru

Izvor: Bloomberg, osim za RSD (srednji kurs NBS).

2.4

Prinosi državnih obveznica u lokalnoj valuti (približna ročnost: deset godina)

Emitent (dospeće)	Prinos (u %)	Promena u b.p.	
		1w	YoY
Srbija (2032)	6,170	-8,0	-144,0
Češka (2033)	4,179	-6,7	-33,5
Poljska (2033)	5,525	-10,1	-72,7
Madarska (2032)	6,989	7,3	-147,4
Rumunija (2032)	6,539	-9,9	-255,4
Turska (2032)	17,190	90,0	127,0
Kina (2033)	2,644	-3,2	-15,0

Izvor: Bloomberg, osim za Tursku (Refinitiv) i Srbiju (podaci iz sekundarnog trgovanja).

III Kretanja na tržištima zlata i nafte

Zlato

Tokom izveštajnog perioda, cena zlata je porasla za 0,23% i kretala se u rasponu od 1.954,64 do 1.977,98 američkih dolara po finoj unci zlata (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

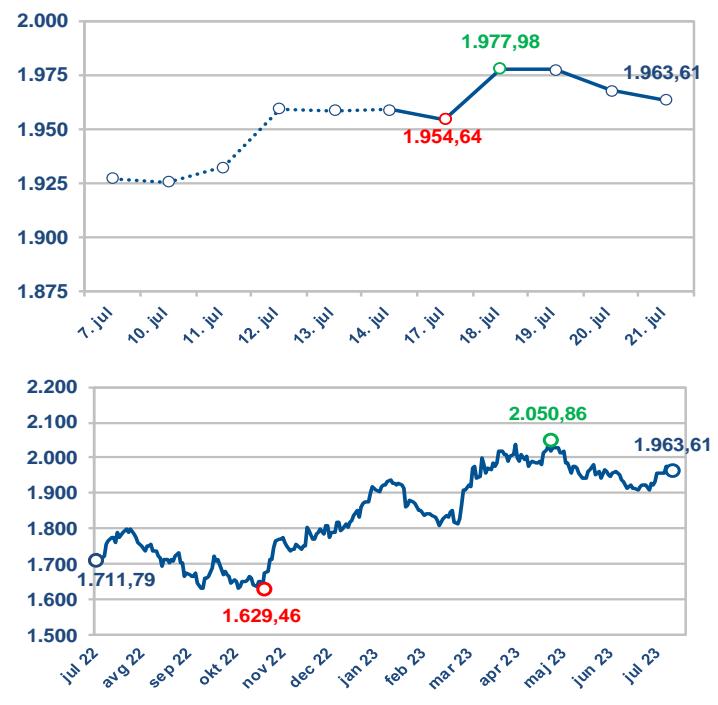
Na rast cene zlata u posmatranom periodu uticali su: očekivanja da će FED na sastanku u julu poslednji put povećati kamatne stope u ovom ciklusu pooštravanja monetarne politike (niže kamatne stope smanjuju oportunitetni trošak držanja zlata kao nekamatonosne klase aktive); izjava zvaničnika ECB-a Knota (koji je poznat po svom oštom stavu i zalaganju za podizanje kamatnih stopa) da dodatno monetarno zaoštravanje nakon sastanka ECB-a sledeće nedelje nije sigurno; objavljeni podaci iz Velike Britanije koji ukazuju na usporavanje inflacije, što je pojačalo očekivanja kod tržišnih učesnika da će i druge vodeće centralne banke (pored FED-a) uskoro prekinuti sa zaoštravanjem monetarne politike, kao i povećane geopolitičke tenzije.

Cena zlata porasla za 0,23% i na kraju izveštajnog perioda iznosila 1.963,61 dolar po unci

Na ograničenje rasta cene zlata uticale su: zabrinutost u pogledu tražnje iz Kine usled sporijeg oporavka ekonomskog rasta od očekivanog, kao i jačanje vrednosti dolara tokom nedelje.

3.1

Zlato (dnevni podaci, USD po unci)

Izvor: Bloomberg.

Nafta

Tokom izveštajnog perioda cena nafte tipa brent porasla je za 1,64% i kretala se u rasponu od 78,29 do 80,81 američki dolar po barelu (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Na rast cene nafte u posmatranom periodu uticali su: rast zabrinutosti na tržištu oko nedovoljne ponude nafte u predstojećem periodu (u kombinaciji sa smanjenjem proizvodnje iz OPEC+, očekuje se da će pad proizvodnje u SAD dovesti svetsku ponudu nafte u deficit do kraja godine); najava kineskih vlasti o uvođenju stimulativnih mera radi podsticanja privrednog rasta, kao i rast očekivanja da će vodeće centralne banke zaustaviti ciklus zaoštravanja monetarne politike.

Cena nafte zabeležila rast od 1,64% i na kraju posmatranog perioda iznosila 80,81 dolar po barelu

3.2

Cena nafte tipa brent (USD po barelu)

Izvor: Bloomberg.